

‘Troonrede wolliger dan ooit’

Leids onderzoek: regering nauwelijks concreet op Prinsjesdag

De Troonrede was de wolligste ooit.

‘Wat wij eigenlijk voor onmogelijk hielden, is op Prinsjesdag gebeurd’, stellen de Leidse onderzoekers Arco Timmermans en Gerard Breeman vast. ‘Met ruim 85 procent louter terugkijkende, beschouwende of algemeen bezwerende uitspraken bevatte de Troonrede dit jaar minder echte beleidsvoornemens dan ooit sinds 1945.’

Jaarlijks wordt vanuit de Universiteit Leiden onderzoek gedaan naar de wolligheid van de Troonrede. Hoe concreet is de regering? Hoe hoog is het beleidshalte?

Demissionaire kabinetten houden zich noodgedwongen meer op de vlakte. Maar dat verklaart de groeiende wolligheid niet. Door de jaren heen wordt ‘de uiteenzetting van het door de regering te voeren beleid’, zoals de Troonrede in de Grondwet heet, steeds algemener, zo blijkt uit het Leidse onderzoek. De ‘wolligheidsindex’ laat vanaf begin jaren ‘80 een verdubbeling zien. Vanaf 2010, het jaar waarop Mark Rutte premier wordt, gaat het in hogere versnelling. Of zoals Timmermans en Breeman vaststellen: ‘Gemiddeld genomen waren de Troonredes van Mark Rutte een stuk wolliger dan die van alle voorafgaande premiers in Nederland.’

[Lees verder >](#)

Bestaanszekerheid

Armoedebestrijding. Bestaanszekerheid. Kansengelijkheid. Perspectief. De laatste begroting van het laatste kabinet onder leiding van premier Mark Rutte leek een groot koopkrachtplaatje. En de Tweede Kamer beet zich er twee dagen lang helemaal in vast. Hoe de groeiende armoede tegen te gaan? Hoe de middengroepen uit de wind te houden? Wat zich voor, op en na Prinsjesdag in Den Haag afspeelde had veel weg van een schimmenspel - een eerste, onvolledige opmaat naar de verkiezingscampagne.

[Lees verder >](#)

Gekte van voortdurende vernieuwing

Column

Bert van den Braak, bijzonder hoogleraar parlementaire geschiedenis

'...Zouden kandidatencommissies eens wat minder snel het werk van hun voorganger in de prullenbak willen gooien en nieuwe Kamerleden een reële kans willen bieden 'het vak' te leren? Daar is zeker vier jaar voor nodig, waarna er in elk geval nog eens vier jaar moet worden gegund om er optimaal van te profiteren...'

[Lees de column >](#)

Op weg naar 22 november

Op 22 november gaat Nederland naar de stembus om een 'nieuwe' Tweede Kamer te kiezen. Commentaren, beschouwingen, analyses en opinies tijdens de verkiezingscampagne.

Mensen & dieren

Gerrit Voerman & Edgar Hoedemaker

Als aangeschoten wild gaat de Partij voor de Dieren richting de verkiezingen. Een momentopname.

[Lees verder >](#)

'Regeren is halveren'

Simon Otjes

Het is bijna traditie: na een regeerperiode verliest D66 steeds fors. Maar tot nu volgde steeds een 'nieuwe jeugd'. Een analyse.

[Lees verder >](#)

Christelijk erfgoed

George Harinck

'Groot zullen CDA en CU niet worden, maar zolang ook andere partijen hun idee van een grootse samenleving imiteren is het nodig dat het origineel goed bewaard wordt.' Een column.

[Lees verder >](#)

Rechtse ruimte

Chris Aalberts

De strijd op de rechterflank kent telkens nieuwe verliezers, nieuwkomers gaan steeds weer kopje onder. Een analyse.

[Lees verder >](#)

29 september 2023, Den Haag

[Start Academie voor de Rechtsstaat](#)

2 november 2023, Den Haag

[Save the date: Viering 175 jaar Grondwet](#)

[> Overzicht activiteiten](#)

Agenda

Demissionaire begrotingen

Bert van den Braak

Artikelen

Ook in demissionaire toestand is een kabinet of minister niet gehouden alles te doen wat de Tweede Kamer wenst. Een uitleg.

[Lees verder >](#)

Naar een nieuwe constitutionele cultuur?

Anna Oldeman

Kan de Tweede Kamer een demissionaire minister-president naar huis sturen? De - ongeschreven - vertrouwensregel verdient 'overdenking'. Een analyse.

[Lees verder >](#)

Harde bezuinigingen?

Jasper H. van Dijk en Vinzenz Ziesemer

Een slim plan voor houdbare overheidsfinanciën voorkomt de zoveelste ruk aan het stuur die schade oplevert aan economie en publieke voorzieningen. Een opinie.

[Lees verder >](#)

Innovatie van de rechtsstaat

Marc Hertogh

Wat te doen aan 'rechtsvervreemding', het verschijnsel dat het moeilijker wordt rechtsregels te kennen en zich in het recht te herkennen. Een essay.

[Lees verder >](#)

Godsdienstvrijheid (2)

Erik Jurgens

'In grote meerderheid vinden we Koran-verbranding zeer verwerpelijk. Dat moet nu en dan maar eens blijken.' Een reactie.

[Lees verder >](#)

Polen

Malgorzata Bos-Karczewska

Verkiezingen: komt er verandering?

Unie & lidstaten

[Lees verder >](#)

Regeringswissel in de schaduw van de oorlog

[Lees verder >](#)

“

‘Kom op, An. Als je er nu toch in komt, zit je in elk geval in een fractie met volume.’

CDA-Tweede Kamerlid Anne Kuik - door haar partij op een lage plek (10) op de kandidatenlijst gezet - wordt getroost door haar man [NRC 19 september 2023].

En verder

Nieuws

Voorbij de versplintering. Een column.

[Lees verder >](#)

Omtzigt en het constitutionele hof. Een beschouwing.

[Lees verder >](#)

Waarom de Tweede Kamer van 100 naar 150 leden ging. Een terugblik.

[Lees verder >](#)

Aantal vrouwelijke lijsttrekkers

2023: 6 (voorlopig)
2021: 10
2017: 4
2012: 4
2010: 6
2006: 2
2003: 4
2002: 0

Aantal deelnemende partijen Tweede Kamerverkiezingen

2021: 37
2017: 28
2012: 21
2010: 19
2006: 24
2003: 19
2002: 16
1998: 22

Partners

Colofon

De Hofvijver is een uitgave van het Montesquieu Instituut en zijn partners.
[Lees verder >](#)

[> Eerder verschenen nummers](#)

[> Contact met de redactie](#)

Aan- en afmelden

[Hier kunt u zich aanmelden voor deze nieuwsbrief.](#)

[Deze brief niet meer ontvangen? U kunt zich hier afmelden.](#)

Parlement.com

[Kiezers](#)
[Tweede Kamer](#)
[Eerste Kamer](#)
[Regering](#)
[Europa](#)

Europa-Nu.nl

[EU en Nederland](#)
[Actuele thema's](#)
[Organisaties en lid-
staten](#)
[Europees beleid](#)
[EU in de wereld](#)
[Hoe werkt de EU?](#)

Montesquieu- Instituut.nl

[Commentaar](#)
[Activiteit](#)
[Publicatie](#)
[Thema's](#)
[Over ons](#)
[Overig](#)